

ΣΥΝΟΨΗ

ΥΓΕΙΑ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ
ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ

Τη σύνοψη της τελικής έκθεσης του προγράμματος «Crossing Bridges» (2011-2012) συνέθεσαν οι Ingrid Stegeman, Yoline Kuipers και Caroline Costongs του οργανισμού EuroHealthNet, εκ μέρους και με τη συμβολή των εταίρων του προγράμματος «Crossing Bridges». Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους συνέβαλαν στην ομαδική αυτή προσπάθεια. Τα αναλυτικά αποτελέσματα και παραδοτέα του προγράμματος είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο www.health-inequalities.eu.

Crossing Bridges

Η δημοσίευση αυτή παρουσιάζει τα αποτελέσματα του προγράμματος «Crossing Bridges» (Ιανουάριος 2011 - Ιούνιος 2012). Το «Crossing Bridges» είναι μια συγχρηματοδοτούμενη πρωτοβουλία της ΕΕ που έχει ως στόχο να διερευνήσει τη δυνατότητα στενότερης συνεργασίας του τομέα της υγείας με άλλους τομείς, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές και οι δράσεις τους συμβάλλουν στη βελτίωση της υγείας και της ευημερίας των πολιτών. Για την πρωτοβουλία αυτή συνεργάστηκαν 16 οργανισμοί από 13 χώρες της ΕΕ. Οι εταίροι του «Crossing Bridges» διερεύνησαν και παρουσίασαν βέλτιστες πρακτικές συνεργασίας μεταξύ του τομέα της υγείας και άλλων τομέων, όπως της εκπαίδευσης, του αστικού σχεδιασμού, των μεταφορών, και της γεωργίας, οι οποίες οδήγησαν σε σημαντικά συμπεράσματα σχετικά με αποτελεσματικές διαδικασίες διατομεακής συνεργασίας για την υγεία. Επιπλέον, στα πλαίσια του προγράμματος και με βάση τις βέλτιστες πρακτικές που αναγνωρίστηκαν, αναπτύχθηκε σεμινάριο κατάρτισης με τίτλο «Πετυχαίνοντας οφέλη για όλους: ίσες ευκαιρίες για όλους στην υγεία». Στα σεμινάρια αυτά, τα οποία πραγματοποιήθηκαν σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες, μετά από προσαρμογή των εκπαιδευτικών ενοτήτων στα δεδομένα της κάθε χώρας, συμμετείχαν επαγγελματίες δημόσιας υγείας. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το «CrossingBridges» και τα αποτελέσματά του είναι διαθέσιμες στο: www.health-inequalities.eu.

EuroHealthNet

Ο οργανισμός EuroHealthNet, συντονιστής του προγράμματος, είναι ένα δίκτυο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα αποτελούμενο από οργανισμούς, εταιρίες και θεσμικά όργανα που εργάζονται με στόχο την προαγωγή της υγείας και της ισότητας. Η EuroHealthNet παρέχει συστάσεις και πληροφορίες για φορείς χάραξης πολιτικής, προάγει καλές πρακτικές και καινοτομίες, και υιοθετεί ηθικές και βιώσιμες μεθόδους για την επίτευξη των σκοπών και στόχων της, έτσι όπως έχουν καθοριστεί από τα μέλη και τους εταίρους της. Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλώ επισκεφθείτε τον ιστότοπο του οργανισμού: www.eurohealthnet.eu.

Ινστιτούτο Prolepsis

Το Ινστιτούτο Προληπτικής, Περιβαλλοντικής και Εργασιακής Ιατρικής, Prolepsis ως μη κυβερνητικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός που δραστηριοποιείται στο χώρο της ιατρικής έρευνας, της προαγωγής υγείας, της εκπαίδευσης, της περιβαλλοντικής και εργασιακής ιατρικής από το 1991, συμμετείχε στο "Crossing Bridges" ως εταίρος. Η Prolepsis έχει ως βασική πεποίθηση ότι η υγεία αποτελεί θεμελιώδες, αδιαπραγμάτευτο αγαθό και ταυτόχρονα δικαίωμα κάθε ανθρώπου. Δραστηριοποιείται σε ποικίλες ευρωπαϊκές αλλά και εθνικές πρωτοβουλίες στους παραπάνω τομείς για την υλοποίηση των οποίων απασχολεί μια διεπιστημονική ομάδα εργαζομένων αποτελούμενη από ιατρούς, επιδημιολόγους, ειδικούς δημόσιας υγείας και προαγωγής υγείας, ψυχολόγους, διαιτολόγους, επικοινωνιολόγους, κοινωνιολόγους, στατιστικούς και οικονομολόγους.

Εταίροι Προγράμματος

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν οι παρακάτω οργανισμοί:

Αυστρία – **Gesundheit Österreich GmbH (GÖG)**

Βέλγιο – **Flemish Institute for Health Promotion and Disease Prevention (VIGeZ)**

Τσεχία – **National Institute of Public Health (SZU)**

Αγγλία – **NHS Sefton**

Γερμανία – **Federal Centre for Health Education (BZgA)**

Ελλάδα – **Institute of Preventive Medicine, Environmental & Occupational Health (PROLEPSIS)**

Ουγγαρία – **National Institute for Health Development (OEFI)**

Ιρλανδία – **Institute of Public Health in Ireland (IPH)**

Ιταλία – **Verona University Hospital (Azienda Ospedaliera Universitaria Integrata Verona)**

Ολλανδία – **Netherlands Institute for Health Promotion (NIGZ)**

Ολλανδία – **National Institute for Public Health and the Environment (RIVM)**

Πολωνία – **National Institute of Public Health - National Institute of Hygiene (NIPH-NIH)**

Σλοβενία – **National Institute of Public Health (NIPH-IVZ)**

Ουαλία – **Public Health Wales (PHW)**

International Union for Health Promotion and Education (IUHPE)

I. Αρχές

Η προαγωγή της υγείας και η πρόληψη ασθενειών με σκοπό τη μείωση του αριθμού των ατόμων που νοσούν αποτελεί κλειδί για τη βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αποτελεσματική προαγωγή της υγείας και η πρόληψη ασθενειών δεν μπορούν να επιτευχθούν μόνο μέσα από «έξυπνες» εκστρατείες που ενθαρρύνουν την υιοθέτηση υγιεινών συμπεριφορών και τρόπου ζωής. Είναι δύσκολο, για παράδειγμα, να ανταποκριθεί κάποιος θετικά σε μηνύματα που προάγουν τη συχνή κατανάλωση φρούτων και λαχανικών και τη φυσική άσκηση, όταν τα επεξεργασμένα τρόφιμα είναι συνήθως πιο φθηνά και ευκολότερα διαθέσιμα, ή όταν τα αστικά κέντρα είναι πυκνοκατοικημένα, μη ασφαλή και μολυσμένα.

Είναι λοιπόν αναγκαίο, οι επαγγελματίες δημόσιας υγείας να συνεργάζονται στενότερα με άλλους τομείς για τη βελτίωση των συνθηκών που διαμορφώνουν τη δημόσια υγεία. Αυτό συνεπάγεται την ευαισθητοποίηση αλλά και την υποχρέωση των άλλων τομέων να λογοδοτούν για τις επιπτώσεις των πολιτικών τους στην υγεία. Δεν τίθεται απλώς ζήτημα ευθύνης. Τα κοινωνικά οφέλη της καλής υγείας είναι πολλαπλά, καθώς βελτιώνεται η παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού, αυξάνεται η ικανότητα μάθησης και ενισχύεται η συνοχή των οικογενειών και της κοινότητας, αλλά και η βιωσιμότητα των οικοσυστημάτων. Παράλληλα, η καλή υγεία συμβάλλει στην ασφάλεια, τη μείωση της φτώχειας και τη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας. Σύμφωνα με τον Martin Seychell, Αναπληρωτή Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Υγείας και Προστασίας των Καταναλωτών της ΕΕ: «Όλες οι χώρες πρέπει να έχουν ένα πρόγραμμα ανάπτυξης στο οποίο η υγεία να κατέχει τον κεντρικό ρόλο.»

Η ιδέα της διατομεακής συνεργασίας για την υγεία και την ευημερία δεν είναι καινούρια. Έχει ξεκινήσει από τη δεκαετία του 1970, μέσα από έννοιες όπως η «Διατομεακή Δράση για την Υγεία», «Υγιής Δημόσια Πολιτική», και «Υγεία σε Όλες τις Πολιτικές». Πρόσφατα, το έργο της Επιτροπής του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) για τους κοινωνικούς αιτιολογικούς παράγοντες υγείας (CSDH) έδωσε μια ισχυρή ώθηση στις έννοιες αυτές.

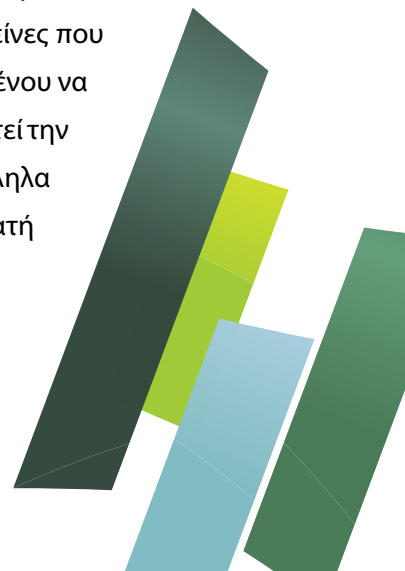
Παρόλα αυτά η διατομεακή συνεργασία εξακολουθεί να μη γίνεται πράξη με συστηματικό τρόπο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, ενώ υπάρχει ευρεία συναίνεση σχετικά με την αναγκαιότητα μιας τέτοιας προσέγγισης, εξακολουθεί να υπάρχει αβεβαιότητα μεταξύ των επαγγελματιών δημόσιας υγείας αλλά και ευρύτερα του χώρου της υγείας ως προς τις μεθόδους επίτευξής της.

II. Δουλεύοντας ομαδικά για την Υγεία και την Ευημερία – Πώς;

Η εμπειρία από το «Crossing Bridges» δείχνει ότι δεν υπάρχει μια μοναδική μέθοδος για την επίτευξη της διατομεακής συνεργασίας. Αντίθετα, πρόκειται για μια δυναμική διαδικασία που απαιτεί διαφορετικές προσεγγίσεις, χρόνο, δέσμευση και επιμονή. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας οι υπεύθυνοι δημόσιας υγείας έχουν στη διάθεσή τους μεγάλο αριθμό στρατηγικών, εργαλείων και μηχανισμών. Μπορούν για παράδειγμα, να επιδιώξουν τη συνεργασία επαγγελματιών/αρμοδίων εκτός του τομέα υγείας για την από κοινού προσπάθεια επίτευξης στόχων υγείας, όπως τη μείωση του καπνίσματος. Επίσης, θα μπορούσαν να συνεργαστούν με άλλους φορείς βοηθώντας τους να πετύχουν τους στόχους τους με τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα και για την υγεία. Η επίτευξη των στόχων αυτών μπορεί να γίνει μέσα από τη συμμετοχή σε διατομεακές επιτροπές ή διατομεακές δράσεις ομάδων ή / και την εφαρμογή εργαλείων και μεθοδολογιών, όπως η αποτίμηση των επιπτώσεων στην υγεία. Μπορούν επίσης, να εμπλέξουν άτομα που διαθέτουν διορατικότητα και εμπειρία σε άλλους τομείς, ώστε να επιτευχθεί καλύτερη συνεργασία με σκοπό την υγεία.

Τα αποτελέσματα του προγράμματος «Crossing Bridges» επιβεβαίωσαν ότι η ανάπτυξη συστηματικής προσέγγισης για την προσέλκυση υπευθύνων από χώρους εκτός της υγείας διευκολύνεται από την ύπαρξη ισχυρής ηγεσίας σε επίπεδο διοίκησης και οργάνωσης μέσω εντολών και κανονισμών που πρέπει να εφαρμοστούν. Επίσης, εξαρτάται από το πόσο καλά ενημερωμένοι και αφοσιωμένοι είναι οι υπεύθυνοι που εφαρμόζουν τη συγκεκριμένη μεθοδολογία, καθώς επίσης και την εξασφάλιση της συνεργασίας επαγγελματιών που διαθέτουν πειστικές επικοινωνιακές και διαπραγματευτικές ικανότητες, και ισχυρές ικανότητες διαχείρισης. Οι επαγγελματίες αυτοί μπορούν να κατευθύνουν τις διαδικασίες σε διατομεακό επίπεδο και να διευκολύνουν τη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ των εμπλεκόμενων. Επιπλέον, απαιτούνται καλές οργανωτικές δομές, πόροι και χρόνος. Όλα τα παραπάνω εξαρτώνται από την ύπαρξη μιας ισχυρής επιστημονικής βάσης, η οποία μπορεί να τεκμηριώσει την επίδραση άλλων τομέων στην υγεία, καθώς επίσης και να φέρει τους τομείς αυτούς προ των ευθυνών τους.

Υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, δημόσιοι υπάλληλοι και επαγγελματίες δημόσιας υγείας πρέπει να εκπαιδευθούν και να ενθαρρυνθούν, ώστε να μπορούν να εντοπίζουν τις ευκαιρίες εκείνες που ταιριάζουν στις δικές τους ιδιαίτερες συνθήκες, συγκυρίες και προτεραιότητες, προκειμένου να αναπτύσσουν σχέσεις με άλλους τομείς, προάγοντας θέματα δημόσιας υγείας. Αυτό απαιτεί την ανάπτυξη και εφαρμογή συγκεκριμένων στρατηγικών και σχεδίων δράσης με τα κατάλληλα μέσα που θα διασφαλίσουν τη συμβολή σημαντικών παραγόντων για την καλύτερη δυνατή προαγωγή της δημόσιας υγείας.

Εντολές και Κανονισμοί

Για την «Υγεία για Όλες τις Πολιτικές» αλλά και σε διατομεακά ζητήματα όπως ευημερία, βιώσιμη ανάπτυξη, κοινωνική συνοχή, αλληλεγγύη, ισότητα

Τεκμηρίωση και Αξιολόγηση

Πως επηρεάζουν την υγεία αποφάσεις άλλων τομέων
Πως η υγεία επηρεάζει τις αποφάσεις άλλων τομέων

Δημιουργία σχέσεων

Ανταλλάσσοντας γνώσεις και δεξιότητες

Μέσω διαπραγμάτευσης ενδιαφερόντων

Κοινή εφαρμογή πολιτικών και πρωτοβουλιών

Ισχυρή ηγεσία, δομές, χρόνος και πόροι

Σχήμα 1: Τέσσερις αλληλένδετοι βασικοί παράγοντες για τη διευκόλυνση της διατομεακής συνεργασίας

III. Σημεία δράσης και προκλήσεις που θα πρέπει να ξεπεραστούν

Για να υπάρξει πρόοδος στη συστηματικότερη εφαρμογή της προσέγγισης «Health for All Policies - Υγεία για Όλες τις Πολιτικές» (HfAP), είναι απαραίτητο να επικεντρωθούν οι υπεύθυνοι σε συγκεκριμένα σημεία δράσης και να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένες προκλήσεις, έτσι ώστε να αποδίδουν περισσότερο οι συστηματικές προσπάθειες διατομεακής συνεργασίας. Ειδικότερα:

Χρήση της Γλώσσας: Η γλώσσα και οι όροι που χρησιμοποιούνται στις διαβουλεύσεις αποτελούν σημαντικό εργαλείο για την επιτυχία της διατομεακής συνεργασίας. Παρότι ο όρος «Υγεία σε όλες τις πολιτικές», χρησιμοποιείται συνήθως για να εκφράσει τη διασφάλιση ότι οι πολιτικές άλλων τομέων λαμβάνουν υπόψη τους και την υγεία, μπορεί ωστόσο να θεωρηθεί αρνητικός, δεδομένου ότι συνεπάγεται μια «ιμπεριαλιστική» στάση και προσέγγιση, κατά την οποία η υγεία και οι συνεπαγόμενοι προβληματισμοί κυριαρχούν έναντι των άλλων τομέων. Είναι απαραίτητο, οι υπεύθυνοι της δημόσιας υγείας, αντί να προσδοκούν την κατανόηση από τους άλλους, να κατανοήσουν οι ίδιοι τόσο τη γλώσσα των άλλων τομέων όσο και τις προτεραιότητές τους – τί έχουν δηλαδή οι άλλοι να κερδίσουν. Ο όρος «Υγεία για Όλες τις Πολιτικές» φαίνεται να αντικατοπτρίζει καταλληλότερα την προσέγγιση που πρέπει να ακολουθηθεί για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου. Σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα ίσως είναι καλύτερο να αποφεύγεται τελείως η χρήση του όρου «υγεία» και να προτιμώνται όροι όπως «ευημερία» ή «ποιότητα ζωής».

Συνεισφορά και αναγνώριση: Μια επιτυχημένη παρέμβαση είναι δύσκολο να αξιολογηθεί βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα κάνοντας συχνά δύσκολο τον καθορισμό αιτιωδών σχέσεων. Αυτό σημαίνει ότι οι επαγγελματίες υγείας θα πρέπει μερικές φορές να είναι ευέλικτοι στο ρόλο τους, αναγνωρίζοντας τη συνεισφορά παραγόντων εκτός της δημόσιας υγείας και να είναι διατεθειμένοι να «μοιραστούν την επιτυχία». Θα πρέπει, με άλλα λόγια, να αναγνωρίζονται και σε άλλους τομείς πέρα από αυτόν της δημόσιας υγείας τα εύσημα για την επίτευξη στόχων υγείας. Οι υπεύθυνοι λοιπόν από τον τομέα υγείας, όταν στόχος τους είναι η προώθηση της «Υγείας για Όλες τις Πολιτικές», θα πρέπει να επαναπροσδιορίσουν την έννοια της επιτυχίας για τους ίδιους.

Επιμερισμός πόρων: Σε άμεση συνάρτηση με τη συνεισφορά και την αναγνώριση είναι και το θέμα της εξασφάλισης αλλά και της αιτιολόγησης των πόρων του τομέα υγείας που δαπανώνται για την προώθηση στόχων άλλων τομέων. Η εφαρμογή δράσεων που στοχεύουν στη βελτίωση των κοινωνικών παραγόντων που επηρεάζουν την υγεία έχουν «σιωπηρές» επιπτώσεις στην υγεία και την ευημερία, ενώ παράλληλα είναι δύσκολη η τεκμηρίωση των συσχετισμών όσο και η ποσοτικοποίηση των δεικτών για τη βελτίωση που επιτυγχάνεται μέσω των δράσεων αυτών. Ως εκ τούτου, είναι δύσκολο να γνωρίζουμε αν οι άνθρωποι και οικονομικοί πόροι που δαπανώνται από τον τομέα της υγείας, π.χ. για τη μείωση της

εγκληματικότητας ή για κοινοτικά αναπτυξιακά σχέδια, έχουν πραγματική επίπτωση στην υγεία, και αν είναι όντως δικαιολογημένοι. Κατά συνέπεια, υπάρχει ανάγκη για περισσότερη και καλύτερης ποιότητας επιστημονική τεκμηρίωση σχετικά με τον τρόπο που οι κοινωνικοί παράγοντες επηρεάζουν την υγεία. Απαιτείται λοιπόν συνεργασία μεταξύ των τομέων ως προς τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων που θα οδηγήσουν στον προσδιορισμό δράσεων άλλων τομέων που έχουν θετική επίδραση στην υγεία.

Οι οικονομικές συνθήκες: Τα αποτελέσματα του «Crossing Bridges» υποδεικνύουν ότι η μείωση των πόρων, τόσο των οικονομικών όσο και των ανθρώπινων, δημιουργεί κίνδυνο ανατροπής όσων έχουν επιτευχθεί στον τομέα της διατομεακής συνεργασίας. Η μείωση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε ανακατανομή πόρων, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι οργανισμοί αλλά και άτομα γίνονται πιο αυστηρά με τους προϋπολογισμούς τους και περιορίζουν την επαγγελματική τους δραστηριότητα στις άμεσες ανάγκες του τομέα τους. Ωστόσο, η παρούσα οικονομική κατάσταση θεωρείται από κάποιους και ως ευκαιρία για την προώθηση της προσέγγισης «Υγεία για Όλες τις Πολιτικές» (Health for All Policies), εφόσον δημιουργεί δυναμική εξορθολογισμού και αναδιάρθρωσης στη διαχείριση πόρων και ενθαρρύνει τη διατομεακή συνεργασία.

Αντίδραση στην αλλαγή: Μια ακόμη πρόκληση στην εφαρμογή της προσέγγισης «Υγεία για Όλες τις Πολιτικές» είναι η έντονη αντίδραση μεταξύ των φορέων Δημόσιας Υγείας όταν καλούνται να απομακρυνθούν από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις Προαγωγής Υγείας (που εστιάζουν κυρίως σε συμπεριφορές και στον τρόπο ζωής), καθώς μια τέτοια αλλαγή συχνά συνεπάγεται δυσκολίες, ενώ έχουν δημιουργηθεί και σημαντικά συμφέροντα από τις υπάρχουσες δομές. Αυτό διαπιστώθηκε για παράδειγμα, στην έκθεση της μελέτης Μεταφορών και Σχεδιασμού, η οποία έδειξε ότι ήταν συχνά οι ίδιοι οι επαγγελματίες υγείας που εμφανίζονταν πιο συγκρατημένοι στη συνεργασία με άλλους τομείς και αποτελούσαν το εμπόδιο για την αποτελεσματική υιοθέτηση της προσέγγισης «Υγεία για όλες τις Πολιτικές». Η εκπαίδευση σε θέματα δημόσιας υγείας πρέπει, συνεπώς, να περιλαμβάνει και την εκπαίδευση στην αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών.

Ένταση ανάμεσα στην ανάγκη για μακροπρόθεσμες προσεγγίσεις και βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα: Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του «Crossing Bridges» η ανάπτυξη των αναγκαίων δράσεων για την υιοθέτηση της προσέγγισης «Υγεία για Όλες τις Πολιτικές» απαιτεί μακροπρόθεσμες προσπάθειες. Χρειάζεται για παράδειγμα, αύξηση των γνώσεων και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, ώστε να δημιουργηθούν ισχυρές σχέσεις με τους φορείς και άλλων τομέων και να καθιερωθούν οι δομές που απαιτούνται προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή της «Υγείας για όλες τις Πολιτικές». Παράλληλα ωστόσο, η διατήρηση της δυναμικής για να επεκταθεί αυτή η προσέγγιση και να πειστούν οι πολιτικοί και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οργάνωσης για την ανάγκη να αναλάβουν δράση, απαιτεί βραχυπρόθεσμη τεκμηρίωση της αποτελεσματικότητας της προσέγγισης. Είναι επομένως ζωτικής σημασίας η ανταλλαγή γνώσεων και πληροφοριών για αποτελεσματικές δράσεις που αφορούν κοινωνικούς παράγοντες που αποδείχτηκαν ευεργετικοί για την υγεία και την ισότητα της υγείας.

Εκπαίδευση και Κατάρτιση για την επίτευξη των στόχων της «Υγείας για όλες τις Πολιτικές»: Το «Crossing Bridges» ανέπτυξε Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, το οποίο παρέχει το πλαίσιο για την ανάπτυξη εισαγωγικών μαθημάτων με στόχο την ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών δημόσιας υγείας και προαγωγής της υγείας σχετικά με τις έννοιες και προσεγγίσεις της «Υγείας για Όλες τις Πολιτικές» και για το πώς μπορούν να προωθηθούν. Το πρόγραμμα παρέχει το θεωρητικό υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης, καθώς και παραδείγματα πρακτικών ασκήσεων, με στόχο τη «βιωματική μάθηση». Η ικανότητα αναγνώρισης των προτεραιοτήτων και ευκαιριών για συνεργασία με άλλους τομείς σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, καθώς και η ικανότητα για διαπραγμάτευση, είναι σημαντικές δεξιότητες, απαραίτητες για την προώθηση των στόχων της «Υγείας για όλες τις Πολιτικές». Επιπλέον, τα προγράμματα κατάρτισης είναι σημαντικά, καθώς παρότι η θεωρητική προσέγγιση της «Υγείας για Όλες τις Πολιτικές» είναι απαραίτητη, η έννοια αυτή είναι δύσκολο να μεταδοθεί χωρίς πρακτική εφαρμογή. Όσοι συμμετείχαν στα προγράμματα κατάρτισης υπογράμμισαν τη σημασία των πρακτικών διαδραστικών ασκήσεων που οδηγούν σε «μάθηση μέσω της πράξης». Επιπλέον, τόνισαν τη σημασία και την ανάγκη για απτά και πρακτικά παραδείγματα της «Υγείας για όλες τις Πολιτικές» που ήταν άλλωστε και κεντρικός στόχος του προγράμματος.

IV. Υποστηρικτικοί οργανισμοί

Κρίσιμης σημασίας για την αντιμετώπιση των παραπάνω δράσεων και προκλήσεων που σχετίζονται με την «Υγεία για όλες τις Πολιτικές» είναι η εξασφάλιση ότι όλοι οι οργανισμοί που ασχολούνται με τη δημόσια υγεία, την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη των ασθενειών στηρίζουν την προσέγγιση αυτή. Σύμφωνα με το «Crossing Bridges», παρότι το επίπεδο ευαισθητοποίησης και οι δράσεις για τη «διατομεακή συνεργασία στην υγεία» και την «Υγεία για όλες τις Πολιτικές» στα κράτη μέλη της ΕΕ καθώς και τις περιφέρειες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα διαφέρουν, υπάρχει ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις κάποιο επίπεδο κατανόησης των εννοιών αυτών. Οι κυβερνήσεις όμως και ειδικότερα ο τομέας της υγείας, δεν φαίνεται να είναι διατεθειμένοι να δράσουν αλλάζοντας την προσέγγισή τους αποκλειστικά και μόνο σε αυτή την κοινή βάση.

Τα αποτελέσματα έρευνας μεταξύ επαγγελματιών δημόσιας υγείας που συμμετείχαν στα εκπαιδευτικά σεμινάρια ανάπτυξης δεξιοτήτων του «Crossing Bridges» δείχνουν πως μολονότι πολλοί οργανισμοί συνειδητοποιούν τη σημασία εννοιών όπως η «Υγεία για Όλες τις Πολιτικές», συχνά θεωρούν ότι υπάρχει έλλειψη υποστήριξης των προσπαθειών τους.

Ακολουθούν κάποιοι παράγοντες-κλειδιά, όπως προέκυψαν από συζητήσεις μεταξύ ομάδας εμπειρογνομόνων του «Crossing Bridges», οι οποίοι θα μπορούσαν να χαρακτηρίζουν έναν οργανισμό που υποστηρίζει την «Υγεία για όλες τις Πολιτικές».

- ➔ Αρχικά, η «Υγεία για Όλες τις Πολιτικές» θα πρέπει να αποτελεί αναγνωρισμένη αξία του οργανισμού και να θεωρείται ως βασική προσέγγιση για τη βελτίωση της δημόσιας υγείας (η «Υγεία για όλες τις Πολιτικές» ως βασική προτεραιότητα και στόχος).
- ➔ Η ύπαρξη υποστηρικτικού πλαισίου είναι σημαντική όχι μόνο για την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα του προσωπικού που εργάζεται για την «Υγεία για όλες τις Πολιτικές», αλλά και του οργανισμού στο σύνολό του.
- ➔ Για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα – η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την «Υγεία για Όλες τις Πολιτικές» - είναι σημαντικό να δημιουργηθούν (οικονομικές) δομές και να τεθούν σε εφαρμογή μηχανισμοί που επιτρέπουν μια μακροπρόθεσμη προοπτική.
- ➔ Για να εξασφαλιστεί ότι οι βασικές προτεραιότητες και προσεγγίσεις ενός οργανισμού δεν επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από μεταβολές στις προτεραιότητες σε κυβερνητικό και πολιτικό επίπεδο, οι βάσεις χρηματοδότησής τους θα πρέπει να ποικίλλουν.
- ➔ Ένα πιθανό κίνητρο για να υιοθετήσουν οι οργανισμοί την έννοια της «Υγείας για Όλες τις Πολιτικές» είναι η δημιουργία συνεργασιών, που μπορούν να επεκτείνουν τις πηγές των οικονομικών τους πόρων (π.χ. συμμετοχή

σε προγράμματα των διαρθρωτικών ταμείων). Είναι, επίσης, σημαντικό οι οργανισμοί να είναι ευέλικτοι και αποτελεσματικοί ακόμα και με χαμηλούς προϋπολογισμούς. Ακόμη και σε περιόδους οικονομικής ευημερίας, η σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας είναι ζωτικής σημασίας.

- Οι οργανισμοί, που υποστηρίζουν την έννοια της «Υγείας για Όλες τις Πολιτικές», θα πρέπει να απασχολούν άτομα με «δια-τομεακές» δεξιότητες και ικανότητες, τα οποία μπορούν να συνεργαστούν εύκολα με άλλους τομείς. Τα άτομα αυτά θα πρέπει να γνωρίζουν καλά την «κουλτούρα» και τις προτεραιότητες των άλλων τομέων και να έχουν καλές διαπραγματευτικές, επικοινωνιακές και διαχειριστικές δεξιότητες. Αυτό μπορεί να σημαίνει την απασχόληση επαγγελματιών που απασχολούνταν προηγουμένως σε κάποιον άλλον τομέα και ως συνέπεια, έχουν τη γνώση και την εμπειρία του περιβάλλοντος εργασίας και των προτεραιοτήτων των άλλων τμημάτων και μπορούν να γνωρίζουν τη «γλώσσα» που χρησιμοποιούν άλλοι τομείς. Θα μπορούσε να γίνει επίσης πρόσληψη ατόμων με μερική απασχόληση στον τομέα της υγείας και μερική απασχόληση σε άλλο τομέα (κοινές συναντήσεις/ κατανομή εργασίας). Τέλος, το προσωπικό σε φιλικούς προς την «Υγεία για Όλες τις Πολιτικές» οργανισμούς θα μπορούσε να έρθει σε επαφή με γραφεία αρμόδια για θέματα υγείας ή «κέντρα» υγείας άλλων υπηρεσιών, τα οποία υπόκεινται στη δικαιοδοσία του τομέα της υγείας ή θα δουλεύουν αποσπασματικά σε άλλους τομείς.
- Η προσέγγιση της «Υγείας για όλες τις Πολιτικές» διευκολύνεται σε μεγάλο βαθμό και λειτουργεί καλύτερα μέσα από τη σύσταση εξειδικευμένης ομάδας εργασίας που γνωρίζει τις αρχές και τη λειτουργία της προσέγγισης «Υγεία για όλες τις Πολιτικές» καθώς επίσης και των μεθοδολογιών εκτίμησης των επιπτώσεων στην υγεία, η οποία θα έχει ξεκάθαρη και σαφή υποχρέωση συμμετοχής σε δράσεις διατομεακής συνεργασίας. Οι βασικές αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της ομάδας και του προσωπικού της πρέπει να είναι προκαθορισμένες και σαφείς από την αρχή.
- Οι φιλικοί προς την «Υγεία για όλες τις Πολιτικές» οργανισμοί και το προσωπικό τους θα πρέπει να ακολουθήσουν στοχευμένη προσέγγιση για την επίτευξη των σκοπών της «Υγείας για όλες τις Πολιτικές». Αυτό σημαίνει πως αντί να προσπαθούν να δημιουργήσουν δίκτυα συνεργασίας και τεκμηρίωσης με όλους ανεξαιρέτως τους τομείς, θα πρέπει μέσα από στοχευμένη ανάλυση να επικεντρωθούν σε συγκεκριμένους τομείς, ώστε τα αποτελέσματα της συνεργασίας να έχουν το μέγιστο δυνατό αντίκτυπο στην υγεία. Θα πρέπει στη συνέχεια να αναπτύξουν σχέδια δράσης με βάση τις αναλύσεις αυτές, τα οποία συνδέουν τις προτεραιότητές τους με εκείνες των επιλεγμένων τομέων, εφαρμόζουν τη γλώσσα των άλλων τομέων και προσδιορίζουν τα σενάρια επιτυχίας για όλους.
- Η προσέγγιση της «Υγείας για όλες τις Πολιτικές» συχνά σημαίνει ότι τα συμφέροντα του τομέα της υγείας και των άλλων τομέων πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης. Καθώς τα συμφέροντα της υγείας πιθανώς να μην υπερισχύσουν σε αυτές τις διαπραγματεύσεις, εκείνος που ασχολείται με την «Υγεία για Όλες τις Πολιτικές» πρέπει να προστατεύεται, εάν τα συμφέροντα υγείας δεν υπερισχύουν ή δεν είναι εμφανή ως αποτέλεσμα της διατομεακής συνεργασίας. Αυτό είναι αναγκαίο γιατί, οι άνθρωποι μπορεί να βρεθούν κάτω από μεγάλη πίεση, όταν διάφοροι τομείς έχουν διαφορετικές προτεραιότητες και συγκρουόμενα συμφέροντα. Οι οργανισμοί και το προσωπικό τους πρέπει, ωστόσο, να είναι διατεθειμένοι να αντιμετωπίσουν αυτές τις καταστάσεις και να ρισκάρουν. Είναι σημαντικό να εργαστούν με κίνητρα και ανταμοιβές προκειμένου να υπάρχει ισχυρή κινητοποίηση και να ενθαρρύνονται να επιμένουν ακόμα και κάτω από δύσκολες συνθήκες.

Ιούνιος 2012

This publication arises from the Crossing Bridges project (2009 12 23), which has received funding from the European Union, in the framework of the Health Programme.